

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๕/๒๕๕๕

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับ จดแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาชนไทย เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๔ แต่เนื่องจากเป็นวันหยุดราชการจึงครบกำหนดในวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๔

เมื่อวันที่ ๒๗ และวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ พรรคประชาชนไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขา พรรคประชาชนไทย จำนวน ๖ สาขา คือ สาขาลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่จังหวัดตราด สาขาลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่ จังหวัดขอนแก่น สาขาลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่จังหวัดสระบุรี สาขาลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่จังหวัดนครราชสีมา สาขาลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่จังหวัดกำแพงเพชร และสาขาลำดับที่ ๖ ตั้งอยู่จังหวัดเพชรบูรณ์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการตรวจสอบเอกสารการจัดตั้งสาขา พรรคประชาชนไทยทั้ง ๖ สาขา ปรากฏผลดังนี้ สาขาลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ เอกสาร ครบถ้วน ถูกต้อง สาขาลำดับที่ ๔ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสาขาพรรคมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขต เลือกตั้งที่ขอจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๖ คน สาขาลำดับที่ ๕ นางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับ เลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชรซึ่งเป็นที่ตั้งสาขาพรรค โดยมีภูมิลำเนาตามสำเนาทะเบียนบ้านอยู่ที่จังหวัดนครสวรรค์ สาขาลำดับที่ ๖ นายสิทธิชัย พรหมวงศ์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค มีอายุ ไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ การจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคจริง แต่สาขาพรรคลำดับที่ ๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำแพงเพชรรายงานว่

ได้สอบปากคำนายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกเป็นประธานสาขาพรรค ซึ่งให้ถ้อยคำว่า ไม่ขอรับตำแหน่งประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ส่วนสาขาลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ การจัดตั้งสาขาถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงรับรองการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๘ ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้พรรคประชาชนไทยซึ่งแจ้งกรณีการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย พรรคประชาชนไทยได้มีหนังสือแจ้งว่าพรรคประชาชนไทยถือเอาสมาชิกสามัญในเขตเลือกตั้งเป็นผู้เข้าร่วมประชุมในการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว และแจ้งยืนยันการรับตำแหน่งประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ของนายบุญหลาย บุญบุตร แต่ไม่มีเอกสารลงลายมือชื่อของนายบุญหลาย บุญบุตร ประกอบหนังสือแจ้งยืนยันการรับตำแหน่งดังกล่าว

ที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ พิจารณาแล้วเห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมาย แม้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคและผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสาขาพรรคมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเลือกตั้ง แต่หัวหน้าพรรคประชาชนไทยซึ่งแจ้งว่าถือเอาสมาชิกในเขตเลือกตั้งเป็นผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค และข้อบังคับพรรคประชาชนไทย พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๕๕ กำหนดให้การจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง พิจารณานุมัติตามความประสงค์ของสมาชิกสามัญ ซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่ในท้องที่หรือในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ กรณีนี้จึงถือได้ว่าไม่ขัดกับข้อบังคับพรรคดังกล่าว เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองรับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘

การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำแพงเพชร ปรากฏว่า นายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ให้ถ้อยคำว่า ไม่ขอรับตำแหน่งประธานสาขาพรรค และนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชรซึ่งเป็นที่ตั้งสาขาพรรค โดยมีภูมิลำเนาตามสำเนาทะเบียนบ้านอยู่ที่จังหวัดนครสวรรค์ จึงทำให้การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ มีตำแหน่งคณะกรรมการสาขาพรรคไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘

การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ เห็นว่า นายสิทธิชัย พรหมวงศ์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค จะมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ซึ่งขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคตามนัยมาตรา ๑๒ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น คณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ จึงมีตำแหน่งไม่เป็นไปตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘

เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พรรคประชาชนไทยมีสาขาเพียง ๓ ภาค คือ ภาคกลาง ๒ สาขา ภาคใต้ ๑ สาขา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ สาขา ซึ่งไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ ที่กำหนดให้มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขา จึงถือได้ว่าพรรคประชาชนไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้ มีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทย ส่วนกรณีการรับสมัครพรรคหากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่ามีจำนวนไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน จะได้จัดทำคำร้องเพิ่มเติมส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาต่อไป

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตาม มาตรา ๒๕ พรรคประชาชนไทยมีสาขาพรรคการเมืองเพียง ๓ ภาค คือ ภาคกลาง ๒ สาขา ภาคใต้ ๑ สาขา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ สาขา เมื่อพรรคประชาชนไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ ยุบพรรคประชาชนไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้ง นายทะเบียนพรรคการเมืองในฐานะผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้พรรคประชาชนไทยในฐานะผู้ถูกร้องทราบ เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันรับหรือถือว่าได้รับหนังสือ

ต่อมา นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๘ สรุปได้ว่า

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสมาชิกพรรคประชาชนไทยแล้ว ปรากฏว่า พรรคประชาชนไทยได้มีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง กรณีรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรค จำนวนทั้งสิ้น ๕,๖๘๕ คน และจัดตั้งทะเบียนสมาชิกพรรคประชาชนไทย (แบบ ท.พ. ๔) พร้อมแผ่นดิสต์เก็ท แต่จากการตรวจสอบข้อมูลพบสมาชิกพรรคประชาชนไทยโดยเลขประจำตัวประชาชน พบ ๔,๖๑๗ รายการ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้พรรคประชาชนไทยดำเนินการจัดส่งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกที่ตรวจสอบไม่พบเลขประจำตัวประชาชน จำนวน ๕๓๔ คน เพื่อยืนยันว่า มีตัวตนอยู่จริง โดยกำหนดส่งภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่ปรากฏว่า เมื่อถึงกำหนดเวลาพรรคประชาชนไทยมิได้ดำเนินการแต่อย่างใด นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงพิจารณาจำนวนสมาชิกพรรคประชาชนไทยเท่าที่ตรวจสอบพบเพียง ๔,๕๓๗ คน

ตามข้อเท็จจริงข้างต้น จึงปรากฏว่า เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามมาตรา ๒๕ พรรคประชาชนไทยมีสมาชิกพรรคการเมืองเพียง ๔,๕๓๗ คน เมื่อพรรคประชาชนไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคประชาชนไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

นายไทกร พลสุวรรณ (หัวหน้าพรรคประชาชนไทย) ได้มีหนังสือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘ สรุปได้ว่า

ตามข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมือง พรรคประชาชนไทยขอชี้แจงว่า พรรคประชาชนไทย ได้จัดให้มีการดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ ๑ สาขา เป็นที่เรียบร้อยแล้วตามข้อกำหนดขั้นต่ำแล้ว ด้วยเหตุผลต่อไปนี้

กรณีการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมือง อ้างว่า นายบุญหลาย บุญบุตร ไม่รับตำแหน่งประธานสาขาพรรค และนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชร ก็ยังคงทำให้มีจำนวนคณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จำนวน ๑๑ คน ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมาย และมีจำนวนมากกว่าจำนวนขั้นต่ำของข้อบังคับพรรคว่าด้วยคณะกรรมการสาขาพรรค ถือได้ว่า นายบุญหลาย บุญบุตร ยังคงเป็นประธานสาขาพรรคอยู่จนกว่าจะลาออกต่อพรรคประชาชนไทยอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ พรรคประชาชนไทย ได้มีหนังสือยืนยันการรับตำแหน่งประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๕ ลงนามโดยหัวหน้าพรรคว่า ได้รับการยืนยันจากนายบุญหลาย บุญบุตร ในการรับตำแหน่งประธานสาขาพรรคตามเอกสารที่นำส่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทุกประการ การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้เหตุผลว่า พรรคประชาชนไทยไม่มีสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ เป็นเหตุให้ยุบพรรคประชาชนไทยนั้น เป็นการไม่ชอบด้วยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญว่าด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ นายทะเบียนพรรคการเมืองอ้างว่า นายสิทธิชัย พรหมวงศ์ มีอายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ จะครบเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ซึ่งขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคตามมาตรา ๑๒ เห็นว่า คำร้องขอยุบพรรคของนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ซึ่งในขณะที่ยื่นคำร้องนั้น คุณสมบัติของนายสิทธิชัย ฯ ครบถ้วนตามกฎหมายแล้ว สาขาพรรคการเมือง ลำดับที่ ๖ จึงเป็นสาขาพรรคการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย

เมื่อพรรคประชาชนไทยได้ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ ๕,๐๐๐ คน ขึ้นไป และมีสาขาพรรคภาคละ ๑ สาขา จำนวน ๖ สาขา ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงไม่เป็นเหตุให้ยุบพรรคประชาชนไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือยื่นคำชี้แจง ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๘ สรุปได้ว่า กรณีนายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ไม่ขอรับตำแหน่งดังกล่าว เห็นว่า เมื่อนายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคการเมือง ได้ให้ถ้อยคำแก่พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งได้รับมอบหมายให้ไปสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ตนไม่ประสงค์จะดำเนินกิจการของสาขาพรรคการเมืองต่อไป นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองให้บุคคลดังกล่าว เป็นประธานสาขาพรรคการเมืองนั้น แม้ว่าพรรคประชาชนไทยจะชี้แจงภายหลังการสอบสวนข้อเท็จจริงว่า นายบุญหลาย บุญบุตร ยืนยันจะเป็นประธานสาขาพรรคประชาชนไทยต่อไป แต่พรรคประชาชนไทยมิได้จัดส่งหนังสือยืนยันจากนายบุญหลาย บุญบุตร มาเพื่อประกอบการพิจารณา จึงยังไม่อาจเชื่อถือคำชี้แจงดังกล่าวได้

กรณีนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ มีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชรที่ขอจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว เห็นว่า ข้อบังคับพรรคประชาชนไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๕๕ กำหนดให้การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองพิจารณาอนุมัติตามความประสงค์ของสมาชิกสามัญซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎร อยู่ในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้น ๆ และข้อ ๕๘ กำหนดให้มีคณะกรรมการสาขาพรรคคณะหนึ่ง ซึ่งเลือกตั้งจากสมาชิกสามัญในสาขาพรรคนั้น ดังนั้น กรณีนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง จึงขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทยตามข้อบังคับพรรคดังกล่าว

กรณีนายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ไม่ขอรับตำแหน่งดังกล่าว และนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทย ก็ยังมีกรรมการสาขาพรรคเกินกว่าขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคประชาชนไทยนั้น เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๑ กำหนดว่า คณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ประกอบด้วย ประธานสาขาพรรคการเมือง รองประธานสาขาพรรคการเมือง เลขานุการสาขาพรรคการเมือง เหรัญญิกสาขาพรรคการเมือง โฆษกสาขาพรรคการเมือง และกรรมการอื่นของสาขาพรรคการเมือง และข้อ ๕๘ ของข้อบังคับพรรคประชาชนไทย กำหนดว่า ให้มีคณะกรรมการสาขาพรรคคณะหนึ่ง ซึ่งเลือกตั้งจากสมาชิกสามัญในสาขาพรรคนั้น จำนวนไม่น้อยเจ็ดคน โดยที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วย ประธานสาขาพรรค รองประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค

รองเลขานุการสาขาพรรค ทรัพยากรสาขาพรรค โฆษกสาขาพรรค และกรรมการอื่น ๆ แต่ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ไม่ขอรับตำแหน่งดังกล่าว และผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทย ทำให้คณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ลำดับที่ ๕ ไม่ครบองค์ประกอบของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าวข้างต้น นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองดังกล่าว

กรณีนายสิทธิชัย พรม่วงค์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ อายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่จัดตั้งสาขาพรรคการเมือง เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มิได้กำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองไว้ การพิจารณาจึงต้องอาศัยมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกรณีนี้บทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง คือ มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งกำหนดให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ ดังนั้นกรรมการสาขาพรรคการเมืองจึงต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ด้วยเช่นกัน ประกอบกับการเข้ามาเป็นกรรมการสาขาพรรคการเมืองจะต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมาย ผู้เป็นกรรมการสาขาพรรคการเมืองจำต้องบรรลุนิติภาวะเสียก่อนเพื่อให้มีความรับผิดชอบเพียงพอที่จะผูกนิติสัมพันธ์ต่าง ๆ และสามารถทำนิติกรรมได้ตามกฎหมาย ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้นำประเด็นนี้เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๔ เพื่อให้เกิดความรอบคอบแล้ว ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้มีความเห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ นายสิทธิชัย พรม่วงค์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคตามเอกสารที่พรรคประชาชนไทยจัดส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองจะมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ ในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ซึ่งขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ จึงมีตำแหน่งไม่เป็นไปตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จากข้อเท็จจริงพรรคประชาชนไทยได้ประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๓ ขณะนั้นนายสิทธิชัย พรม่วงค์ ยังมีอายุ

ไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ โดยจะครบในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ดังนั้น นายสิทธิชัย พรหมวงศ์ จึงยังไม่มีคุณสมบัติเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทยทำให้คณะกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทยดังกล่าวมีองค์ประกอบของคณะกรรมการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๖

พรรคประชาชนไทยได้มีหนังสือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๘ สรุปได้ว่า พรรคประชาชนไทยไม่ขอส่งเอกสารหรือชี้แจงเพิ่มเติม ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีไปตามกระบวนการยุติธรรม

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานมีเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณา วินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะตั้งยุบพรรคประชาชนไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาชนไทย ตั้งแต่วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

ข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองปรากฏว่า พรรคประชาชนไทยได้มีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง กรณีรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรคจำนวนทั้งสิ้น ๕,๖๘๕ คน แต่จากการตรวจสอบข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ปรากฏว่า ได้ตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคประชาชนไทยในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรแล้ว ปรากฏผลดังนี้ จำนวนข้อมูลทั้งหมด ๕,๑๕๑ รายการ ค้นหาโดยเลขประจำตัวประชาชน ไม่พบ ๕๓๔ รายการ และค้นหาโดยเลขประจำตัวประชาชนพบ ๔,๖๑๗ รายการ นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ขอให้พรรคประชาชนไทยดำเนินการจัดส่งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกที่ตรวจสอบไม่พบเลขประจำตัวประชาชนจำนวน ๕๓๔ คน เพื่อยืนยันว่า มีตัวตนอยู่จริง แต่ปรากฏว่า เมื่อถึงกำหนดเวลาพรรคประชาชนไทยมิได้ดำเนินการแต่อย่างใด นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงพิจารณาจำนวนสมาชิกพรรคประชาชนไทยเท่าที่ตรวจสอบพบเพียง ๔,๕๓๗ คน ประกอบกับเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมืองกรณีพรรคประชาชนไทยมีจำนวนสมาชิกไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน ให้พรรคประชาชนไทยเพื่อยืนยันคำชี้แจง ปรากฏว่าพรรคประชาชนไทยได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคประชาชนไทยไม่ขอส่งเอกสารหรือชี้แจงเพิ่มเติม ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีไปตามกระบวนการยุติธรรม

ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคประชาชนไทย พรรคประชาชนไทยมีสมาชิกไม่ครบจำนวน ๕,๐๐๐ คน ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคประชาชนไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ส่วนกรณีที่ว่าพรรคประชาชนไทยได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาครบทั้งสี่ภาค หรือไม่ นั้น ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคประชาชนไทย

นายปรีชา เถลิมนิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ